

Dekomponovanje predikatu

Ispitivano je da li postoji zajednička semantička komponenta kod glagola koji se dekomponuju istim glagolom i da li se ona javlja u značenju glagola kojim su svi dekomponovani. Oformljen je korpus od 201 jedinice prikupljene iz dnevnih novina Blic tokom 15 dana. Analiza je vršena u okviru 39 grupa glagola, koje su sastavljene od jednog glagola i glagolâ koji su njime dekomponovani. Značenja glagola su preuzeta iz RMS. U 15% slučajeva, bez ponavljanja primera, uočena je veza između nekog glagola i onog koji ga dekomponuje. U 20% slučajeva, bez ponavljanja primera, postoji zajednička semantička komponenta kod glagolâ dekomponovanih istim glagolom, a da takva ili slična komponenta izostaje u značenju glavnog glagola. Dakle, pretpostavka je potvrđena.

1. Dekomponovani predikat je oblik nominalizovanog jezičkog iskaza koji se javio još u staroslovenskom jeziku. Uglavnom se koristi kad se teži preciznijem saopštavanju, mada lako može doći do bespotrebnog nagomilavanja reči a da se ne postigne ništa na polju sadržajnosti rečenog. Pogodan je i u slučajevima kada vršilac radnje nije poznat ili kad ne bi trebalo da bude imenovan (Ivić *et al.* 1991: 170).

Dosadašnja istraživanja dekomponovanog predikata su vršena uglavnom na stranom jezičkom materijalu. U srpskom jeziku se spominje uglavnom uzgred, kao nešto manje bitno ili se čak uopšte ne registruje. Zanemaren je neopravdano s obzirom na to da odražava bitnu promenu u strukturi predikata a samim tim i rečenice. Kod njega značenje radnje nosi imenica koja je uglavnom deverbativna, odnosno izvedena od glagola (Ivić *et al.* 1991: 168). Zato se dekomponovanim smatra svaki dvočlani predikat koji se sastoji od glagolske kopule ili semikopule i deverbativne imenice, a pritom je sinonimičan sa semantički ekvivalentnim jednočlanim predikatom (Radovanović 1977: 56).

Cilj ovog istraživanja je da se utvrdi da li postoji zajednička semantička komponenta kod glagola koji se dekomponuju jednim istim glagolom kao i to da li se ona javlja i u značenju samog glagola kojim se

Olivera Žarković (1985), Golubinci, Zore Avakumović 2, učenica 4. razreda Gimnazije "Branko Radičević" u Staroj Pazovi

dekomponuje. Hipoteza je da ovakve veze postoje nezavisno od onih koje se javljaju na relaciji glagol koji se dekomponuje i deverbativnih imenica.

Građa je uzeta iz dnevnih novina *Blic* (u periodu od 1. do 15. aprila 2002), rubrike *Politika*, zbog pretpostavke da se dekomponovani predikat češće javlja u jeziku politike i diplomatije nego u razgovornom jeziku. Oformljen je korpus od 201 dekomponovanog predikata. Podeljeni su u 39 grupa sačinjenih od glagola koji se dekomponuju istim glagolom i onog koji ih sve dekomponuje. Posmatranjem značenja glagola u okviru svake od grupa pokušala se uočiti izvesna semantička povezanost među njima. U slučaju da je pronađena veza između glagola koji se dekomponuju istim glagolom, tražena je ista ili slična semantička komponenta kod glagola kojim su svi oni dekomponovani. Značenja glagola su preuzeta iz RMS.

2. U ovom korpusu, glagoli koji dekomponuju druge glagole su: *doneti, postaviti, pružiti, postići, raditi, učiti, sprovoditi, održati, učestvovati, izraziti, dati, uputiti, pokrenuti, stvoriti, naći, naneti, uspostaviti, biti, imati, vršiti, obavljati, dobiti, dovesti, napraviti, voditi, stvoriti, izazvati, izvesti, izneti, ponuditi, uručiti, snositi, deliti, izaći, otvoriti, realizovati, ostvariti, podići, obavljati i doći*. Data su sva njihova značenja iz RMS, dok su za glagole koji su dekomponovani data samo ona značenja koja se javljaju u kontekstu, odnosno primeru. Uz svaki primer naveden je broj novina iz koje je uzet. Broj strane nije navođen jer se rubrika *Politika* nalazi na stranama 2 i 3.

Tokom analize se izdvojilo više različitih konstrukcija dekomponovanog predikata:

V + N(nom): *To je naše opredeljenje*. 1849

V + N(gen): *Nije bilo izjašnjavanja članova VSO o tome*. 1849

V + od/do + N(gen): *Došlo se do konstatacije da su neka dela preširoko postavljena*. 1847; *Arhive su od značaja za aktivnost ovog suda*. 1849.

V + N(acc): *O tome ne bi trebalo donositi pogrešne zaključke*. 1855

V + u + N(acc): *Ne bih ulazio u te polemike*. 1861

V + pod + N(ins): *Krvni pritisak držimo pod kontrolom*. 1859

V + u/na + N(loc): *Jedan stručnjak bi radio na projektovanju povratka Srba*. 1850; *Neozbiljno je da NS bude na čekanju*. 1849

Prilikom sakupljanja građe kao osnovni kriterijum određivanja da li nešto jeste ili nije dekomponovani predikat korišćeni su Radovanovićeve definicija, kao i sami primeri koje on navodi u svom radu (1977: 53). Problemi koji su se javili u tom kontekstu uglavnom su bili vezani za glagole *biti* i *imati*. Tako u analizu nije ušlo 6 primera sa glagolom *biti* konstrukcije V + N(nom). Takođe su izostala i 3 primera sa glagolom *imati* konstrukcije V + N(gen) i V + N(nom). Ove konstrukcije se spominju u njegovom radu, ali izostaju odgovarajući konkretni primeri.

Analizu su otežavala i značenja nekih glagola koja su data u rečniku. Dešavalo se da je navedeno značenje sam dekomponovani oblik datog glagola, a to je upravo tip veze koji je ovde razmatran. Takvi primeri su značenja glagola *pregovarati* i *polemisati* koja glase *voditi pregovore* i *voditi polemiku*.

Građa je analizirana u okviru prethodno formiranih grupa na osnovu veza koje su ili nisu ustanovljene u okviru njih. Tako je dobijeno pet odeljaka.

2.1. U ovom odeljku su obuhvaćene grupe glagola gde postoji zajednička semantička komponenta kod svih glagola koji se dekomponuju jednim glagolom sa tim glagolom, i njih je ukupno 9. Posebnu celinu obuhvataju one u kojim postoji samo jedan dekomponovani glagol, ali sa zajedničkom značenjskom komponentom sa glagolom koji ga dekomponuje, i njih je ukupno 10.

1. doneti – 1a. naneti, dati, pružiti; 1b. naneti; 2a. pričiniti, pribaviti; 2b. dati u miraz; 3. održati dete do roka; 4. proglašiti, uvesti; 5. objaviti; 6. sticati zaradu, prihod; 7. u vezi s nekim imenicama znači glagol izveden od te imenice

odlučiti – 1a. doneti odluku, rešiti se na nešto; 2. biti presudan za nešto, doneti konačan ishod

GO-SPS doneće definitivnu odluku ko će biti poslanik. 1847
Američka administracija neće doneti odluku. 1847
Kolin Pael još nije doneo odluku o nastavku pomoći. 1848
Savezna vlada donela je jednoglasnu odluku. 1848
Republička vlada je donela odluku o primeni statuta. 1849
Zvanični Beograd trebalo je da donese odluku. 1850
EU će doneti odluku o finansijskim odnosima sa SRJ. 1853
Odluke se donose koncenzusom. 1854
Skupština će doneti odluku o formiranju komisije. 1856
Poslanici će doneti odluku o učešću. 1857
Doneta je odluka o obustavi finansiranja VRS. 1857
On nije danas doneo odluku. 1858
Do sada nije doneta takva odluka. 1860

zaključiti – 1. izvesti zaključak, steći uverenje; 2. odlučiti, rešiti

O tome ne bi trebalo donositi pogrešne zaključke. 1855

Kod glagola *odlučiti* i *zaključiti* postoji veza koja znači konačnu presudu pojedinca što je u vezi sa značenjem 4. glagola *doneti* jer kad neko donese odluku ili zaključak on time odredi budući ishod čega.

2. postaviti – 1. učiniti da nešto stoji; 2. metnuti, smestiti; 3. dovesti što u kakvo stanje; 4. smestiti na određeno mesto; 5. spremi sto; 6. namestiti u kakvu službu; 7. uvesti u delovanje, ustanoviti, zavesti; 8. staviti postavu; 9. u vezi s nekim imenicama znači glagol izveden od te imenice; 10a. dati čemu scenski oblik; 10b. dati čemu pravac; 10v. dati čemu oblik, formu; 10g. izneti, predložiti

pitati – 1a. obraćajući se kome rečima tražiti odgovor

Stalno mi postavljaju pitanje zašto se ne kandidujem. 1849
Članstvo samo sebi postavlja pitanje kome je sve to trebalo. 186
Nisu postavljali pitanja o verskoj pripadnosti. 1852

Postavlja se pitanje političkih posledica. 1848
Tada niste postavili pitanje u čije ime on to radi. 1858
Može se postaviti pitanje zašto smo došli u ovu situaciju. 1858
Postavili su isto pitanje generalu Mladiću. 1855

zahtevati – izraziti želju da bude onako kako se hoće, zatražiti, zaiskati
UMNIK-u će biti postavljeni zahtevi za oslobađanje imovine. 1855
DOS postavlja neke zahteve u zamenu za glasove podrške. 1861

usloviti – 2. postaviti, odrediti uslove, ograničiti uslovom, ugovoriti, utvrditi

Međunarodna zajednica neprestano postavlja uslove. 1859
Kongres je postavio uslove za nastavak podrške Srbiji. 1850

Među glagolima *pitati*, *zahtevati* i *usloviti* postoji veza kojom se traži ispunjenje nečijih zamisli, prohteva što je u vezi sa značenjem 10g. glagola *postaviti*, jer zahtevi se postavljaju tj. iznose nekom.

3. pružiti – 1. protegnuti; 2a. uručiti, dati; 2b. dati, pribaviti kome; 2v. darovati, poraditi, udeliti; 3. u vezi s nekim imenicama znači glagol izveden od te imenice

podržati – 2b. odobriti što, složivši se s kim u čemu, stupiti u zaštitu, podupreti

Oni su pružili snažnu podršku harmonizaciji odnosa Srbije i Grne Gore. 1856
EU će pružiti punu podršku Srbiji i Crnoj Gori. 1855

pomoći – 1a. olakšati vršenje nekog rada, dati pomoć, podršku, potporu u čemu

Bajagić pruža pomoć licu optuženom od strane ovog suda. 1860

garantovati – jamčiti, primiti odgovornost na sebe, osigurati, osiguravati
Vlada pruža garancije onima koji su se dobrovoljno predali da će se braniti sa slobode. 1856

Kod glagola *podržati*, *pomoći* i *garantovati* postoji veza: sudelovanje na nekom poslu i olakšavanje vršenja istog. To je u vezi sa značenjem 2a. i 2b. glagola *pružiti* jer sudelovati podrazumeva pružati pomoć ili potporu

4. postići – 1. doći do čega naporima; 2. steći kakav stepen razvitka; 3. zadesiti, dopasti koga što; 4. shvatiti, razumeti smisao

dogovoriti se – učiniti dogovor s kim, ugovoriti s kim, sporazumeti se

Postignuti dogovor o otklanjanju prepreka za izvoz tekstila. 1856
Moguće je postići dogovor u krugu koalicije. 1850

napredovati – 2b. imati uspešan tok, razvoj, teći, razvijati se

Neophodno je da se na polju slobode postigne napredak 1850.

usaglasiti se – doći u međusobnu saglasnost, podudarnost

Postignuta je saglasnost učesnika oko procene situacije. 1859

Između glagola *dogovoriti se*, *napredovati* i *usaglasiti se* postoji veza koja znači dolazak na viši, savršeniji stupanj razvitka u smislu postizanja napretka što je u vezi sa značenjem 1. glagola *postići* jer svi izražavaju postizanje cilja.

5. izraziti – 1. izneti rečima, izreći, iskazati; 2. prikazati pomoću čega, predstaviti

čuditi se – biti snažno dirnut nečim neočekivanim, nepredviđenim, pokazivati iznenađenost, iznenađivati se

Ilić je izrazio čuđenje što Labus traži izbore. 1861

žaliti – 1. biti u žalosti, u tuzi za kim ili čim

Dedeić je izrazio žaljenje zbog nesreće koja se desila. 1860

očekivati – 4. verovati u što, nadati se

Šami je izrazio očekivanje da će usvajanje zakona splasnuti političke tenzije. 1858

Glagolima *čuditi se*, *žaliti* i *očekivati* zajednička komponenta izražava nečiji lični stav, osećanje što je u vezi sa značenjem 2. glagola *izraziti* tako što se rečima i delom pokazuje svoje mišljenje o čemu.

6. dati – 1. predati iz ruke u ruku; 2a. prepustiti, darovati; 2b. izručiti, predati; 3a. udati; 3b. uputiti koga na kakav posao; 4a. prodati; 4b. platiti; 4v. potrošiti; 5. odrediti godine; 6a. zapretiti batinama; 6b. udariti; 6v. naneti; 7. sadržavati u sebi; 8a. doneti kao porod; 8b. stvoriti; 8v. doneti ploda; 9. prokazati; 10a. održati, izvesti; 10b. prirediti, organizovati; 11a. dozvoliti; 11b. pristati; 12a. odrediti; 12b. narediti; 13. saopštiti, izreći; 14. predati, poslati; 15. naložiti, narediti; 16. sa značenjem podsticanja;

doprineti – učiniti neku pomoć, pomoći

Dao sam doprinos za očuvanje naše zajedničke države. 1859

Koliki ste doprinos dali tome? 1858

Svilanović daje značajan doprinos obogaćivanju regionalne saradnje. 1851

garantovati – jamčiti, primiti odgovornost na sebe, osigurati, osiguravati

Vlada će dati garancije da se brane sa slobode. 1857

Koštunica je Bušu davao garancije da će izručenja biti. 1849

Vlada Srbije im je dala garancije za takvu odluku. 1847

predložiti – učiniti, staviti, izneti predlog

Taj predlog je dao Dušan Mihajlović. 1855

Glagolima *doprineti*, *garantovati* i *predložiti* izražava se pružanje pomoći na putu ka rešenju problema što se javlja u značenju 14. glagola *dati* jer ono izražava pružanje sredstava koja su od koristi.

izjavljivati – dati izjavu, izreći javno

Labus daje izjave da će biti izbora ove godine. 1861

odgovoriti – 1. dati odgovor

Vlasti ne daju odgovor šta je sa njima. 1850

komentarisati – sastavljati, pisati komentare, objasniti, objašnjavati, izreći, izricati svoje mišljenje o čemu

Oni mogu da daju svoj komentar na njegovu izjavu. 1850

izveštavati – b. podneti izveštaj, javiti

Ojdanić nije davao izveštaje o rasporedu VJ na Kosovu. 1851

Kod glagola *izjavljivati*, *odgovoriti*, *komentarisati* i *izveštavati* postoji veza koja odražava obaveštavanje povodom čega, što se nalazi u značenju 13. glagola *dati*, jer pružanje informacija podrazumeva da se govori na tu temu.

7. sprovesti – 1a. učiniti da ko prispe do određenog mesta; 1b. otpremiti koga uz oružanu pratnju; 1v. poslati službeno akt; 1g. otpratiti po-

kojnika; 2. izvršiti kakvu zamisao, plan; 3. učiniti da neko dopre do nekog mesta; 4. provesti neko vreme

uhapsiti – staviti u zatvor, haps, zatvoriti

Moraju da sprovedu hapšenje po poternici ovog suda. 1855

Značenje glagola *uhapsiti* ima veze sa 1a. značenjem glagola *sprovoditi* jer čin hapšenja podrazumeva odvođenje u pritvor.

reformisati – sprovesti, sprovesti reformu nečega, preinačavati, preurediti, preuređivati

Reforme se sprovede uporedo sa procesom preuređenja. 1861

terorisati – vršiti teror, nasilje nad nekim, mučiti, kinjiti, zlostavljati, tiranisati

Vlada Srbije sprovodi kadrovski teror. 1857

Među glagolima *reformisati* i *terorisati* postoji veza koja označava vršenje radnje nad nekim što je u vezi sa značenjem 2. glagola *sprovoditi* jer i reformisanje i terorisanje predstavljaju ostvarivanje ili izvršavanje nekog plana.

8. održati – 1a. očuvati nekog u životu; 1b. očuvati od narušavanja; 1v. izvršiti, ispuniti; 2a. prirediti, obaviti; 2b. izgovoriti, pročitati pred skupom; 3a. odbraniti se od nečeg; 3b. sprečiti, obuzdati; 4. provesti vreme noseći dete na rukama

kontrolisati – izvršiti kontrolu, podvrći kontroli

Ministarstvo to ne može da drži pod kontrolom. 1859

Krvni pritisak držimo pod kontrolom. 1859

Postoji veza između značenja glagola *kontrolisati* i 1b. značenja glagola *održavati*, a to je ulaganje truda da bi se nešto sačuvalo.

zasedati – 1. držati sednicu, učestvovati, sudelovati u zasedanju

17. 4. će se održati posebno zasedanje o sporazumu o preuređenju odnosa. 1857

Sednica Savezne vlade će biti održana danas. 1854

Vanredne sednice neće biti održane ove nedelje. 1851

sastati se – skupiti se, sabrati se i održati sastanak

Održaće se sastanak državnog vrha sa SNP. 1851

mitingovati – držati, održavati mitinge, govoriti bučno, patetično, sa parolama kao na mitingu

Miting SPO je održan sinoć u Valjevu. 1852

govoriti – 4a. držati govor, besediti

Dr. Kovač je na tom skupu održao zapažen govor. 1859

Nije prirodno da neko održi govor i ode. 1850

Među glagolima *zasedati*, *sastati se*, *mitingovati* i *govoriti* postoji veza kojom se izražava okupljanje i raspravljanje radi postizanja nekog cilja. To se nalazi u značenju 2b. glagola *održati* jer se u tim prilikama ljudi skupljaju i neko vodi glavnu reč.

9. uputiti – 1a. poslati, upraviti u nekom pravcu; 1b. upropastiti; 1v. preporučiti; 2a. obavestiti; 2b. posavetovati, poučiti, naučiti, urediti; 3. reći

izraziti – 1. izneti rečima, izreći, iskazati, pokazati držanjem, kakvim gestom, ispoljiti, otkriti

Španska vlada je uputila izraz saučešća. 1859

prigovoriti – 1. izraziti kome svoje nezadovoljstvo povodom čega, prekoriti, osuditi, ukoriti

Njemu se mogu uputiti izvesni prigovori. 1850

pisati – 3. obraćati se kome pismeno, pismom javljati, slati pismo, saopštavati

Pike je uputio zvanično pismo Vojislavu Koštunici. 1849

Humaniitarna organizacija OSA uputila je otvoreno pismo premijeru Srbije. 1847

zahtevati – izraziti želju da bude onako kako se hoće, zatražiti, za-iskati

Vlada će uputiti zahtev da se raspravlja o predlogu zakona o saradnji sa Hagom. 1859

Sekretarijat je uputio zahtev da komisije otklone uočene propuste. 1852

Omladina je uputila zahtev za prijem kod Premijera. 1840

Glagolima *izraziti*, *prigovoriti*, *pisati* i *zahtevati* zajedničko je što izražavaju iskazivanje čega, obaveštavanje o nečem što je u vezi sa značenjem 2a. glagola *uputiti* jer se sve odnosi na pružanje informacija.

pomoći – 1a. olakšati vršenje nekog rada, dati pomoć, podršku, potporu u čemu

Beograd je do skora upućivao pomoć vojsci. 1854

ponuditi – 2b. dati kome na razmatranje rad u kome je izloženo rešenje problema

Igor Lukšić je najavio da će njegova stranka sledeće nedelje uputiti zvaničnu ponudu za formiranje nove vlade. 1853

Kod glagola *pomoći* i *ponuditi* javlja se zajednička komponenta koja izražava pružanje pomoći u nekom poslu što se nalazi u značenju 2b. glagola *uputiti* jer se tu podrazumeva pomaganje.

10. pokrenuti – 1a. pomeriti s mesta; 1b. staviti u pokret; 1v. premestiti; 1g. ukloniti; 2. izneti na razmatranje, na javnost; 3a. dati volju, pobudu, podsticaj nekom za nešto; 3b. izazvati kakav osećaj; 3v. dovesti, navesti; 4. osnovati, početi izdavati; 5a. zametnuti; 5b. početi; 6. unaprediti, podići

inicirati – pružiti poticaj, podsticaj, nagovor, početni korak u nekom radu

SPS je pokrenuo inicijativu za osporavanje ustavnosti ovog zakona. 1859

Pokrenuće se inicijativa za ocenjivanje ustavnosti. 1858

Između glagola *inicirati* i značenja 3a. glagola *pokrenuti* postoji veza koja izražava podsticanje.

11. stvoriti – 1a. učiniti da neko ili nešto postane ni iz čega; 1b. učiniti radom da nešto postane; 2. u vezi s nekim kategorijama imenica koje znače radnju, rezultat radnje; 3. osnovati, ustanoviti, podići, obrazovati, organizovati; 4. biti povod, uzrok; 5. dati oblik; 6a. dobiti, nabaviti, pribaviti; 6b. obezbediti, osigurati; 6v. pronaći, otkriti; 6g. dovesti u kakvo stanje; 7. učiniti od koga, čega nešto drugo; 8. biti po prirodi obdaren čime

omogućiti – učiniti mogućim, stvoriti mogućnost za izvršenje čega

Članstvom je stvorena mogućnost za zajedničke akcije. 1847

Tako se stvara mogućnost za njihovo eventualno izručenje. 1847

Kod glagola omogući i značenja 6b. glagola *stvoriti* postoji zajednička komponenta kojom se izražava odlučivanje, opredeljivanje za nešto.

12. naći – 1a. slučajno ili tražeći doći u posed čega; 1b. naići na što, zadobiti, steći; 2. zapaziti, uočiti, otkriti; 3. zateći, zastati; 4a. snaći, zadesiti, spopasti; 4b. dospeti u neku situaciju; 5. oceniti, proceniti, zaključiti; 6. izabrati priliku; 7. dosetiti se; 8. odvojiti, dati, pokloniti; 9. dobiti; 10. pasti; 11. posetiti, pohoditi koga

rešiti – 1b. doneti rešenje; 2. odrediti ishod nečega, presuditi, okončati

Verujem da ćemo naći kompromisno rešenje. 1855

Njihovo je da nađu rešenje tog problema. 1857

Kod glagola *rešiti* i značenja 5. glagola *naći* javlja se veza koja izražava proces odlučivanja, opredeljivanja za nešto.

13. naneti – 1a. doneti, pribaviti donoseći; 1b. plaveći navući; 1v. dobro doneti, bogato roditi; 2. učiniti da što dospe gde; 3. slučajno dovesti, dopremiti; 4. učiniti, zadati, prouzrokovati; 5. upraviti, nanišaniti; 6. staviti preko nečega

ošteti – 1. naneti, načiniti štetu

SAD su nanele materijalnu štetu SRJ. 1853

Objavljivanje dosijea moglo bi naneti štetu interesima bezbednosti države. 1853

Između glagola *ošteti* i značenja 4. glagola *naneti* postoji veza koja izražava izazivanje nekog lošeg, negativnog stanja.

14. izazvati – 1a. pozvati koga da dođe kamo; 1b. povcima tražiti da autor, umetnik izađe na scenu; 2. svojim postupkom učiniti da ko uzvratu istom merom; 3a. biti uzrok čemu, pobuditi, podstaknuti; 3b. učiniti da što izbije, da se pojavi

potresti – 2. jako uzbuditi, dirnuti, izazvati snažan utisak, uznemiri

Potreban je zakon da svako izručenje ne izazove potres u zemlji. 1849

Glagolu *potresti* i značenju 3a. glagola *izazvati* zajednička komponenta izražava prouzrokovanje nekog, uglavnom nepovoljnog stanja.

15. izvesti – 1a. vodeći koga učiniti da izađe odnegde; 1b. vodeći premetiti; 1v. sprovesti; 2a. stvoriti na temelju; 2b. stvoriti dodajući nastavak; 3a. izvršiti, ostvariti, učiniti; 3b. stvoriti, načiniti; 3v. otpevati, odsvirati; 4. izleći

operisati – 1. rezati, seći, odstranjivati, izvršiti hiruršku operaciju.

Juče je izvedena operacija žučne kese. 1860

Kod glagola *operisati* i značenja 3a. glagola *izvesti* postoji veza koja izražava obavljanje nekog posla, izvršavanje kakve radnje.

16. izneti – 1a. noseći odstraniti iz čega; 1b. noseći učiniti da ono što je gore dođe dole; 2. poslužiti koga čim; 3a. ispričati, saopštiti; 3b. zlo o kome reći; 4. dostići iznos, vrednost, sumu; 5. podneti do kraja, istrajati

kritikovati – 2. izneti, iznositi loše, rđave strane, prigovoriti, grditi

Izneli ste kritike na predlog nove države. 1849

Kod glagola *kritikovati* i značenja 3a. glagola *izneti* se javlja veza koja predstavlja saopštavanje, iznošenje nekih činjenica, razgovor o nečemu.

17. ponuditi – 1a. izraziti spremnost na što; 1b. prineti ponude; 2a. učiniti ponudu, predložiti kome da prihvati posao, položaj; 2b. dati kome na razmatranje rad u kome je izloženo rešenje problema; 2v. pozvati kog da uzme učešća u čemu; 3. dati, pružiti

sugerirati – vršiti uticaj na nečije mišljenje, volju, osećanje, nametati nekom svoju misao, volju, podvrći koga svojoj sugestiji

Ponudili su sugestije Štajneru u smislu imenovanja za ministra. 1856

Kod glagola *sugerirati* i 2a. značenja glagola *ponuditi* javlja se veza koja izražava nametanje svog predloga, ubeđivanja nekog na nešto.

18. uručiti – dati, predati kome u ruke, dostaviti, isporučiti, izručiti, predati

pokloniti – 1. dati besplatno kao poklon, dar, darovati

Delegacija omladine DSS je pokušala da uruči poklon reforma Zoranu Đinđiću. 1848

Glagolima *pokloniti* i *uručiti* zajednička komponenta izražava davanje, darivanje čega bez ikakve nadoknade.

19. snositi – 1. nesvršen i učestao prema sneti; 2. podnositi, trpeti, izdržavati

odgovarati – 3a. snositi odgovornost za svoj rad, postupak, odnosno za rad i stanje poverene institucije

Đukanović snosi odgovornost za produblјivanje ove podele. 1860

Demokratsko rukovodstvo snosi odgovornost za ovaj događaj. 1860

Odgovornost za budućnost zemlje snosi Vojislav Koštunica. 1849

Da li će snositi odgovornost za govor mržnje? 1851

Između glagola *odgovarati* i značenja 2. glagola *snositi* postoji veza koja izražava trpeljenje posledica sopstvenog dela.

2.2. U ovom odeljku su zastupljene grupe u kojima je uočena delimična semantička povezanost, i njih su ukupno 2. Naime, između nekih glagola postoji zajednička semantička komponenta koja se javlja i kod glagola koji ih dekomponuje, dok se kod nekih veza nije javila ni na kojoj od ove dve relacije.

1. raditi – 1a. obavljati kakav posao; 1b. truditi se oko nečega; 1v. činiti, postupati; 2a. kretati se, praviti pokrete; 2b. biti u fazi aktivnog dejstva; 2v. imati uticaj, delovati; 3a. praviti, stvarati, izrađivati, spremati, pripremati; 3b. obrađivati; 3v. obmanjivati

projektovati – 1. izgraditi, izgrađivati projekat, nacrt čega

Jedan stručnjak će raditi na projektovanju povratka Srba. 1850

formirati – davati formu, određen oblik, izgraditi, izgrađivati, obrazovati, stvoriti, sastaviti

Oni su radili na formiranju dosijea. 1859

dograđivati – 2. građenjem dodati, sagraditi uz nešto

Oni će raditi na dogradnji nekih propisa izborne regulative. 1854

izrađivati – 2. stvoriti, ostvariti

Stručnjaci će raditi na izradi tog predloga. 1861

Kod glagola *projektovati*, *formirati*, *dograđivati* i *izgrađivati* postoji veza koja izražava gradnju, stvaranje nečeg što se javlja u 3a. značenju glagola *raditi*.

suzbijati – 2b. svesti na manju meru, ograničiti, savladati

Efikasnije će se raditi na suzbijanju tog fenomena. 1853

poslovati – vršiti poslove, baviti se poslom

U kampanji se ne rade prljavi poslovi. 1849

Nikakva semantička povezanost nije uočena između glagola *suzbijati* i *poslovati* niti bilo kog od njih sa značenjem glagola *raditi*.

2. ući – 1. krećući se dospeti u ograničen prostor; 2. stupiti u kakvu sredinu; 3. dospeti do kakvog položaja; 4a. stupiti u neku delatnost; 4b. upustiti se dublje u nešto; 5. započeti neku godinu života; 6. ostati duže i preko određene vremenske granice

polemisati – voditi polemiku

Ne bih ulazio u te polemike. 1861

pregovarati – voditi pregovore

Nemam nerava da ulazim u pregovore koji će se odugovlačiti. 1852

Među glagolima *polemisati* i *pregovarati* postoji veza koja izražava raspravljanje što je vezano za značenje 4b glagola *ući* jer ako neko učestvuje u raspravi znači da se dublje upustio u ono što je problem te rasprave.

izolovati se – 1a. izdvojiti se, izdvajati se, osamiti, osamljivati se, odeliti, odeljivati se od uticaja sredine

Tako bismo ušli u izolaciju. 1854

rizikovati – izložiti, izlagati riziku, opasnosti, dovesti, dovoditi u pitanje, staviti na kocku

Crna Gora neće ući u taj rizik. 1854

Semantička povezanost glagola *izolovati se* i *rizikovati* nije uočena kao ni njihova zajednička ili pojedinačna povezanost sa značenjima glagola *ući*.

2.3. U ovom odeljku su zastupljene grupe gde je uočena zajednička komponenta glagola koji se dekomponuju istim glagolom dok je ista ili slična komponenta izostala u značenju glagola koji ih dekomponuje.

1. učestvovati – uzeti, uzimati učešća u nekoj akciji, sudelovati

raspravljati – voditi raspravu, diskusiju o nečemu, analizirati, razmatrati nešto

DSS nije učestvovao u raspravi. 1856

Nećemo učestvovati u raspravi o ovom sporazumu. 1850

Poslanici DSS juče nisu želeli da učestvuju u raspravi. 1851

pregovarati – voditi pregovore

Niko iz ove koalicije nije učestvovao u pregovorima. 1857

Najdirektnije sam učestvovao u tim pregovorima. 1849

Među glagolima *raspravljati* i *pregovarati* postoji veza koja izražava nalaženje rešenja problema.

2. obavljati – izvršiti, uraditi, izvesti

rekonstruisati – 1b. sprovesti delimičnu izmenu čega

Rekonstrukcija Vlade Srbije će biti obavljena tokom ove sednice. 1856

sarađivati – raditi sa nekim na istom poslu

Saradnja će se obavljati preko pravosudnih organa. 1851

istraživati – 2. proučavati

Istraživanje je obavljeno na slučajnom uzorku. 1848

Kod glagola *rekonstruisati*, *obavljati* i *istraživati* postoji veza koja izražava realizovanje nekog posla.

2.4. U ovom odeljku se nalaze mešovite grupe u kojima su ostvarene tri različite vrste veze. Kod nekih glagola je uočena zajednička komponenta koja se javlja i u značenju glagola koji ih dekomponuje, kod nekih je ostvaren samo prvi tip veze dok kod nekih nije uspostavljena veza ni na kojoj od pomenutih relacija. Njih su ukupno 3.

1. doći – 1. idući prispeti, stići, doputovati; 2. nastati; 3. preći; 4. pojaviti se; 5. nastaviti se na što, zaređati se; 6. steći, pribaviti; 7. dorasti, narasti, prispeti; 8. postati, dobiti izgled čega; 9. prohteti se; 10. dogoditi se, zbiti se; 11. biti u srodstvu; 12. moralno pasti, propasti

konstatovati – utvrditi, utvrđivati, ustanoviti, ustanovljavati

Došlo se do konstatacije da su neka dela preširoko postavljena. 1847

dogovoriti se – učiniti dogovor s kim, ugovoriti s kim, sporazumeti se

Nadam se da će doći do dogovora. 1859

Kod glagola *konstatovati* i *dogovoriti se* javlja se veza koja pokazuje postizanje završnog stepena u razvoju, postizanja rešenja, što je u vezi sa značenjem 3. glagola *doći*, jer ako se stiglo do cilja znači da su sve prepreke savladane.

reagovati – pokazivati reakciju, odgovoriti, odazvati se na utiske primljene spolja

Nije došlo do reakcije ovog sektora. 1849

sukobiti se – 2a. doći u sukob, sporečkatati se, zavaditi se

Došlo je do sukoba između Bulatovića i šoća. 1854

pobuniti se – 1. dići pobunu, ustanak; izraziti jako nezadovoljstvo, negodovanje, otpor protiv koga, čega

Nije došlo do oružane pobune i terorističkih napada. 1847

blokirati – 1. izvršiti blokadu

Došlo je do blokade institucija. 1852

Glagolima *reagovati*, *sukobiti se*, *pobuniti se* i *blokirati* zajednička komponenta izražava negativan odgovor na nešto što se zbilo ranije.

uhapsiti – staviti u zatvor, haps, zatvoriti

Ako dođe do hapšenja tih ljudi, SPS nastavlja okupljanja. 1849

promeniti – 2. zameniti jedno s drugim, postaviti jedno mesto drugoga, u zamenu za drugo

Na sednici nije došlo do kadrovskih promena u vrhu VJ. 1849

Na sednici će doći do personalnih promena u vrhu VJ. 1847

Kod glagola *uhapsiti* i *promeniti* nije uočena nikakva zajednička semantička komponenta.

2. biti – 1. kao spona i pomoćni glagol; 2. postojati, živeti; 3a. desiti se, izvršiti se; 3b. nastati, zavladatai; 4a. nalaziti se, boraviti; 4b. živeti s kim u braku; 4v. imati polne odnose; 4g. slagati se, pristajati; 5. imati volju, hteti, želeti; 6. osećati se; 7. imati (doba uzrasta); 8. poticati, pripadati, biti nečiji; 9. isticati se; 11. značiti, predstavljati; 12. vredeti; 13. dolikovati, priličiti, odgovarati; 14. zasluživati; 15. imati, dobiti, pripasti; 16. služiti, donositi, nanositi; 17. postati, načiniti se; 18. doći, stići, prispeti; 19a. sastojati se; 19b. ležati, stajati; 20. boriti se; 21. uz infinitiv drugih glagola; 22a. moći; 22b. morati, trebati; 23a. zavisiti od koga; 23b. ticati se; 23v. polagati, mariti; 24. slutiti, predskazivati; 25. potrajati

izjašnjavati se – 1. iskazati svoje mišljenje, odluku, pristanak

Nije bilo izjašnjavanja članova VSO o tome. 1849

glasati – 1. davati svoj glas

Kasnije je bilo glasanje o tome. 1849

opredeliti se – odlučiti se za koga ili što

To je naše opredeljenje. 1849

Kod glagola *izjašnjavati se*, *glasati* i *opredeliti se*, zajednička komponenta je ona kojom se izražava mišljenje ili stav što se nalazi u značenju 6. glagola *biti* jer lični stav predstavlja naše misli i osećanja.

govoriti – 5a. voditi razgovor, razgovarati

O tome je bilo govora na sastanku juče. 1855

Na sednici neće biti govora o predlozima za poslanike. 1847

raspravljati – 2. voditi raspravu, diskusiju o nečemu, analizirati, razmatrati

O tome više neće biti rasprave. 1847

kontaktirati – imati kontakte, biti u vezi

Predstavnici SPS su u redovnom kontaktu sa nekim od njih. 1849

odgovoriti – dati odgovor

Ono što će se desiti narednih dana biće najbolji odgovor na to pitanje. 1849

opomenuti – upozoriti

Ovo samoubistvo je opomena svim političarima. 1859

Glagolima *govoriti*, *raspravljati*, *kontaktirati*, *odgovoriti* i *opomenuti* je zajedničko što znače komunikaciju sa određenim ciljem što je vezano za značenje 5. glagola *biti* jer izražava da se želi nešto postići tom komunikacijom.

moći – 1a. imati moći, snage, sposobnosti, uslova za izvršenje nečega

Uradite šta je u vašoj moći. 1848

Oni nisu u mogućnosti da prihvate tu formulaciju. 1855

Nisu u mogućnosti da prisustvuju zasedanju. 1859

primeniti – 2. sprovesti u delo, ostvariti

Biće direktne primene statuta. 1852

rešiti – 2. odrediti ishod nečega, presuditi, okončati

Sporazum je najbolje rešenje problema. 1851

značiti – 3. vredeti

Arhive su od značaja za aktivnost tribunala. 1849
Zbog toga je regionalna saradnja od izuzetnog značaja. 1851
Ove informacije su od značaja za nacionalnu bezbednost. 1857

proširiti – 1. raširiti u površini, učiniti širim, uvećati granice, međe čega
Neće biti proširenja liste optuženih. 1856

ulagati – 3. dati, položiti kao ulog
Poslednjih 10 godina nije bilo ulaganja u taj sektor. 1853

Glagolima *moći, primeniti, rešiti, značiti, proširiti* i *uložiti* je zajedničko što izražavaju sposobnost i podsticaj da se nešto realizuje, ostvari.

bežati – 1. brzo odlaziti, uklanjati se od opasnosti
Nisam bio u bekstvu. 1861

putovati – 2v. kretati se u kakvom pravcu
Srbija i Crna Gora su na putu ka evropeizaciji. 1855

Glagolima *bežati* i *putovati* je zajednička komponenta ona koja izražava kretanje, bilo da je upotrebljena u konkretnom ili u prenesenom značenju.

teći – 6b. održavati se, vršiti se, razvijati se
Reforme su u toku. 1852
Hitna intervencija je u toku. 1852

Glagol *teći* i značenje 3a. glagola *biti* povezuje što izražavaju realizovanje, ostvarenje nečeg.

izolovati se – izdvojiti, izdvajati se, osamiti, osamljivati se, odeliti se od uticaja sredine
Da li želimo da budemo u izolaciji? 1851

čekati – 1. provoditi vreme, ostajati na jednom mestu dok ne dođe onaj koji se očekuje, iščekivati, očekivati
Neozbiljno je da NS bude na čekanju. 1849

svađati se – doći u sukob, zavaditi se, posvađati se
Nisam u svađi sa Koštunicom. 1850

izručiti – predati kome
Ne treba da bude izručenja pre donošeje zakona. 1851

pretiti – 3. predskazivati, slutiti nešto neprijatno, opasno
Bošnjaci nisu pretnja državi. 1847
Bošnjaci nikad nisu bili pretnja. 1847

odgovarati – 3a. snositi odgovornost za svoj rad, postupak ili za radi stanje poverene institucije.
Oni će biti odgovorni za neusvajanje zakona. 1855

uhapsiti – staviti u zatvor, haps, zatvoriti
Bilo je hapšenja optuženih. 1850

posedovati – 1. držati u posedu, imati kao svojinu
Nikada nismo bili u posedu te kasete. 1850

Kod glagola *izolovati se, čekati, svađati se, izručiti, pretiti, odgovoriti, uhapsiti* i *posedovati* ne postoji nikakva semantička povezanost.

3. imati – 1a. raspolagati čim kao svojom imovinom; 1b. za isticanje nečeg što je u vezi sa subjektom; 2a. posedovati neku osobinu; 2b. biti u kakvom stanju, biti obuzet čim; 2v. biti pred čim što sledi; 2g. biti u kakvom odnosu sa kim; 3. nositi na sebi; 4a. sadržavati; 4b. navršavati određeno vreme života; 5a. trajati, ne biti utrošen; 5b. živeti; 5v. proteći;

6a. želeti, nameravati, biti gotov; 6b. morati, biti obavezan; 7. stupiti u seksualne odnose; 8. u vezi s infinitivom kada se ističe da se malo nastojalo da se dogodi što nepovoljno

pregovarati – voditi pregovore

Nema pregovora ni sa DSS ni sa opozicijom. 1852

zasedati – 1. držati sednicu, učestvovati u zasedanju

Imali smo vanredno zasedanje u trajanju od 22 dana. 1852

raspravljati – 2. voditi raspravu, diskusiju o nečemu, analizirati

Pelević i Trnavčević su juče imali burnu raspravu u skupštinskom holu. 1851

Kod glagola *pregovarati*, *zasedati* i *raspravljati* postoji veza koja izražava diskutovanje o nekom problemu.

zahtevati – izraziti želju da bude onako kako se hoće, zatražiti, zaiskati

DSS i opozicija imaju iste zahteve. 1852

nadati se – imati nadu, očekivati da se nešto dogodi

Mi nemamo nadu za bolji život. 1848

planirati – 1b. stvarati plan mera za izvršenje čega

Imala sam u planu mnoge projekte. 1849

Beograd ima planove kad je reč o BiH. 1854

nameravati – imati nameru, zamisao, biti rešen na nešto

Nemam nameru da odstupim od toga. 1857

Kod glagola *zahtevati*, *nadati se*, *planirati* i *nameravati* postoji zajednička komponenta koja izražava težnju da se nešto postigne što se vezuje za značenje 6a. glagola *imati* jer izražavaju nameru, težnju za nečim.

uvidati – 1. razmišljanjem o čemu doći do izvesnog zaključka, uverenja o čemu, postati svestan čega, shvatiti što

To je tačno, imajući u vidu vreme koje je proteklo. 1852

proceniti – stvoriti sud o čemu, odrediti ulogu, karakter, značenje čega

Imamo vrlo različite procene po nekim pitanjima. 1850.

komentarisati – pisati, sastavljati komentare, izricati svoje mišljenje, sud o čemu

U ovom trenutku nemamo komentara. 1857

Između glagola *uvidati*, *proceniti* i *komentarisati* postoji veza koja izražava lični pogled na nešto, a to se vezuje za značenje 2a. glagola *imati*.

sarađivati – raditi sa nekim na istom poslu

Misija OEBS je imala dobru saradnju sa njim. 1861

SRJ ima dobru saradnju sa Hagom. 1856

pristupiti – 2a. stupiti u bliže odnose

Đinđić ima licemeran pristup ovom sudu. 1860

Nema pogrešnijeg pristupa od tog. 1849

Sud ne bi trebalo da ima negativistički pristup prema zakonu o saradnji sa Hagom. 1858

uticati – vršiti uticaj, delovati na nekog, usmeravati nečiji rad

Odluka Pauela će imati uticaj na ekonomsku pomoć SAD. 1852

Kod glagola *sarađivati*, *pristupiti* i *uticati* postoji zajednička komponenta koja opisuje međusobni odnos dveju stvari.

zamerati – 1. ne odobriti što

Imam neke zamerke na radnu verziju nacrtu zakona. 1853

kontaktirati – imati kontakte, biti u vezi

Nije imao kontakte sa obezbeđenjem. 1859
Nema drugih kontakata. 1847

promeniti – 1. učiniti drugim, drukčijim, dati drugi oblik

Nema više promena granica na Balkanu. 1847
Nema nikakvih promena u poslednjih nekoliko dana. 1850

opravdati se – skinuti sa sebe sumnju, klevetu, krivicu

Tako bi imao opravdanje za neuspešno sprovođenje reformi. 1848

poboljšati – učiniti boljim, popraviti, unaprediti

Mnogi kažu da ima poboljšanja. 1848

odgovarati – 3a. snositi odgovornost za svoj rad, postupak, garantovati, jamčiti

Imamo odgovornost za budućnost države. 1851

razlikovati se – imati, pokazivati razliku, biti nejednak, drukčiji

Nema razlike između tog zakona i kindapovanja. 1856

vezivati se – 3. spojiti se, spajati se

Predlog nema veza sa aferom Perišić. 1847

zvučati – 2. činiti utisak, izgledati

Ona ima izrazito šovinistički prizvuk. 1851

moći – imati moći, snage, sposobnosti, uslova za izvršenje nečega.

On će imati mogućnost da se odbrani pred sudom. 1860

Kod glagola *zamerati*, *kontaktirati*, *promeniti*, *opravdati se*, *poboljšati*, *odgovarati*, *razlikovati se*, *vezivati se*, *zvučati* i *moći* nije pronađena nikakva semantička povezanost.

2.5. Ovaj odeljak obuhvata grupe glagola u okviru kojih nije uočena apsolutno nikakva veza niti zajednička niti pojedinačna između glagola koji se dekomponuju istim glagolom i glagola kojim su dekomponovani i njih je ukupno 13.

1. vršiti – obavljati, činiti, izvoditi, ispunjavati

smanjivati – učiniti manjim, umanjiti

Vrši se smanjenje broja radnika u HPD. 1848

uhapsiti – staviti u zatvor, haps, zatvoriti

SFOR je pokušao da izvrši hapšenje Radovana Karadžića. 1858

ubiti se – 1. oduzeti sebi život

Stoiljković je izvršio samoubistvo. 1857
Miodrag Kovač je izvršio samoubistvo. 1860
Kovač je izvršio samoubistvo. 1859

izručivati – 2. predati kome

MUP Srbije će vršiti izručenja kao i do sada. 1857

2. dobiti – 1a. doći u posed čega; 2. postići cenu za što prodato; 3. postići dobitak, zaraditi; 4a. steći; 4b. izmeniti izgled, lik čega

zaštiti se – zakloniti se od neprijatnosti, teškoća, odbraniti se, sačuvati se

U njihovom je interesu da dobiju maksimalnu pravnu zaštitu. 1859

informisati se – obavestiti se

Lice bi moglo dobiti informacije o imenima zaposlenih. 1853

3. dovoditi 1a. – vodeći koga učiniti da prispe do određenog mesta; 1b. omogućiti kome da stigne do cilja; 2a. uzeti u kuću ženu; 2b. zadržati uz sebe decu iz prvog braka; 3. sprovesti; 4a. izazvati neko satnje, raspoloženje; 4b. u vezi s nekim imenicama znači glagol izveden od te imenice

vezati se – 3. spojiti se, spajati se

Teško stanje na Kosovu dovodi se u direktnu vezu sa povratkom raseljenih. 1861

4. napraviti – 1a. načiniti, spremati, izraditi; 1b. podići, sagraditi; 1v. postići, ostvariti, izvesti; 2. otkloniti kvar, popraviti; 3. opremiti, doterati; 4. kastrirati, uštrojiti

pogrešiti – 1. učiniti pogrešku

Grešku je napravio jedan mladi popisivač. 1852

popisati – 1. zapisati jedno po jedno, redom sve uneti u popis

Napraviće se alternativni popis. 1855

5. voditi – 1a. davati pravac kretanja kome idući ispred njega; 1b. određivati pravac; 1v. upravljati kretanjem čega; 2a. odvoditi, terati; 2b. pratiti kao svat; 3a. predvoditi, biti na čelu; 3b. predvoditi; 3v. izmicati u natjecanju; 4a. pružati se u određenom pravcu; 4b. dovoditi do čega, imati što za posledicu; 5a. sastavljati, unositi što pismeno; 5b. zapisivati; 6b. vršiti, obavljati, izvoditi; 7. tražiti bika, pariti se

pregovarati – voditi pregovore

Da li se vode pregovori o njihovoj dobrovoljnoj predaji? 1847

Mićunović vodi pregovore o zakonu o Hagu. 1851

istraživati – proučavati

Protiv Perišića se vodi istraga zbog sumnje da je bio špijun. 1858

boriti se – 1. voditi borbu; 1g. činiti velike napore, odupirati se čemu.

Dve frakcije u stranci su vodile borbu na sednici. 1861

To nisu argumenti kojim se vodi politička borba. 1852

6. upostaviti – 1. vratiti u ranije, pređašnje stanje; 2. ostvariti, stvoriti, napraviti; 3. ustanoviti, saznati

sarađivati – raditi s nekim na istom poslu

Neophodno je uspostaviti saradnju sa Hagom. 1852

Uspostavićemo saradnju sa Hagom na način koji dolikuje našoj zemlji. 1850

7. izdati – 1. dati iz kakve zalihe; 2. dati u najam; 3. učiniti poznatim, odati; 4a. naštampati, pustiti u javnost; 4b. objaviti; 5a. pogaziti datu reč; 5b. presati delovati, služiti; 5v. ne ispuniti očekivanja

naložiti – 4. staviti u dužnost, izdati nalog, narediti, zapovediti

Komisija je izdala nalog da se formulari popune hemijskom olovkom. 1852

8. deliti – 1. odvajati na delove; 2. iznalaziti koliko se neki broj nalazi u drugom; 3a. davati kome što; 3b. sudelovati, učestvovati zajedno sa kim; 4. razdvajati, rastavljati

misлити – 3. smatrati, držati, zamišljati

Delim mišljenje da Srbi neće preživeti na Kosovu. 1850

9. izaći – 1. napustiti neko zatvoreno mesto; 2a. istupiti ispred drugih s izjavom, saopštenjem; 2b. napustiti što, prekinuti; 3. popeti se, ispeti se;

4. doći, pojaviti se; 5. preći u neko drugo stanje; 6. pojaviti se; 7. dati, učiniti; 8. postati; 9. dogoditi se, zbiti se; 10. nastati; 11. doći na kraj, isteći; 12. proći, minuti

protestovati – odlučno i otvoreno izraziti protest, nezadovoljstvo protiv koga ili čega

Danas ćemo izaći na protest za očuvanje države. 1850

10. otvoriti – 1a. ukloniti ono čime je što zatvoreno; 1b. učiniti dostupnim unutrašnji deo; 1v. rastvoriti, rasklopiti; 1g. otkopčati; 2. učiniti upotrebljivim; 3a. otključati; 3b. pustiti koga odnekuda gde je zatvoren; 4. početi, započeti; 5. započeti sa radom; 6. otkriti, kazati kakvu tajnu; 7. pokazati; 8. pojaviti se

omogućiti – učiniti mogućim, stvoriti mogućnost za izvršenje čega

To bi otvorilo mogućnost da se zakon nađe u proceduri. 1855

11. realizovati – 1. privesti, privoditi u delo, ostvarivati, postići, postizati; 2. pretvoriti, pretvarati imovinu ili vrednosne hartije u gotov novac, unovčiti

posetiti – 1. doći kuda ili kome i zadržati se neko vreme, obići, pohoditi

SMIP saopštava da su oni posetu Kosmetu realizovali na način suprotan ezoluciji 1244. 1854

12. ostvariti – privesti u stvarnost, u delo ono što se želi, zamišlja ili hoće **sarađivati** – raditi s kim na istom poslu

Oni su ovlašćeni da ostvaruju saradnju sa Hagom. 1848

13. podići – 1a. dati čemu viši položaj; 1b. pružiti uvis; 1v. okrenuti gore; 2. pokupiti što je na podu; 3. dati položaj čemu što je palo; 4a. pomoći kom da ozdravi; 4b. odgojiti; 5a. podstaći; 5b. pokrenuti na kakvu aktivnost; 6. u vezi s nekim imenicama znači radnju obeleženu tom imenicom; 7a. sagraditi; 7b. zamisliti; 8a. učiniti višim; 8b. dati viši step; 9. povećati, povisiti; 10. učiniti življim; 11. poboljšati; 12. otkriti; 13a. uzeti na zajam; 13b. preuzeti mesto drugoga

optužiti – podići optužbu protiv koga

Tribunal će podići pet optužnica protiv Albanaca. 1848

3. Radi preglednosti dobijenih rezultata prezentuju se sledeće tabele. One nisu oformljene po istom kriterijumu kao sama podela građe po grupama ili odeljcima.

U tabeli 1. dati su glagoli dekomponovani istim glagolom pod uslovom da postoji zajednička semantička komponenta i između njih samih i kod glagola koji ih sve dekomponuje. Glagoli *dati*, *održati*, *uputiti*, *biti* i *imati* se ponavljaju jer je uočena veza između njih i dve različite skupine glagola koje dekomponuju. Glagoli *kontrolisati* odnosno *biti*, bez obzira što dekomponuju i neke druge glagole, još jednom su izdvojeni u tabeli jer je ustanovljena pojedinačna veza između njih i glagola *kontrolisati* odnosno *teći*.

U tabeli 2. su glagoli koji na oformljenom uzorku dekomponuju samo jedan glagol ali sa njim imaju istu ili sličnu značenjsku komponentu.

U tabeli 3. su dati glagoli dekomponovani istim glagolom kod kojih postoji samo međusobna semantička veza, dok ona izostaje na relaciji sa glavnim glagolom.

Tabela 1.

Glagol koji dekomponuje	Glagoli koji se njime dekomponuju			
doneti	odlučiti	zaključiti		
postaviti	pitati	zahtevati	usloviti	
pružiti	podržati	pomoći	garantovati	
postići	dogovoriti se	napredovati	usaglasiti se	
izraziti	čuditi se	žaliti	očekivati	
dati	doprineti	položiti	garantovati	
dati	izjavljivati	odgovoriti	komentarisati	izveštavati
sprovoditi	uhapsiti	reformisati	terorisati	
održati	kontrolisati			
održati	zasedati	sastati se	mitingovati	govoriti
uputiti	izraziti	prigovoriti	pisati	zahtevati
uputiti	pomoći	ponuditi		
raditi	projektovati	formirati	izgrađivati	dograđivati
ući	polemisati	pregovarati		
doći	konstatovati	dogovoriti se		
biti	izjašnjavati se	glasati	opredeliti se	
biti	govoriti	raspravljati	kontaktirati	odgovoriti
	opomenuti			
biti	teći			
imati	planirati	nameravati	zahtevati	nadati se
imati	uviđati	proceniti	komentarisati	

Tabela 2.

Glagol koji dekomponuje	Glagol koji se njime dekomponuje
pokrenuti	inicirati
stvoriti	omogućiti
naći	rešiti
naneti	oštetiti
izazvati	potresti
izvesti	operisati
izneti	kritikovati
ponuditi	sugerisati
uručiti	pokloniti
snositi	odgovarati

Tabela 3.

Glagoli dekomponovani istim glagolom među kojima je uočena semantička povezanost:

raspravljati	rekonstruisati	reagovati	moći	sarađivati
pregovarati	sarađivati	sukobiti se	primeniti	pristupiti
	istraživati	pobuniti se	rešiti	uticati
		blokirati	značiti	
			proširiti	
			ulagati	

Glagol koji ih dekomponuje:

učestvovati	obavljati	doći	biti	imati
-------------	-----------	------	------	-------

U 9 od 39 grupa ustanovljena je potpuna semantička povezanost između glagola dekomponovanih istim glagolom, a da se ista ili slična komponenta javila i u nekom od značenja glagola koji ih dekomponuje. Postoje grupe (njih 10) koje su sačinjene od samo dva glagola: onog koji se dekomponuje i onog koji dekomponuje i u svih 10 slučajeva uočena je međusobna povezanost.

Nasuprot tome, u 13 od 39 grupa nije uočena nikakva semantička povezanost između glagola na bilo kojoj od postojećih relacija.

Tokom analize su se izdvojile i neke mešovite grupe čija pojava nije spadala u domen očekivanog. Tako postoje dve gde se zajednička semantička komponenta javlja kod nekih glagola i onog koji ih dekomponuje. U istoj grupi ima glagola među kojima nije uočena apsolutno nikakva semantička povezanost, ni međusobno, ni u odnosu sa glavnim glagolom. Takođe, u dve grupe se istakla samo semantička povezanost između glagola koji se dekomponuju istim glagolom. Postoje i tri posebne grupe u kojima su zastupljene veze na tri različite relacije. Tako se pojavila semantička povezanost između nekih glagola i onog koji ih dekomponuje, zatim samo između nekih glagola a postoje i slučajevi gde nije uočen nikakav tip veze.

Od 106 primera, bez ponavljanja, njih 68 je ostvarilo vezu sa glagolom koji ga dekomponuje, što iznosi 64%. Glagoli *zahtevati*, *komentarirati*, *dogovoriti se* i *garantovati se* javljaju dva puta, ali su oba puta uzeti u obzir jer se dekomponuju različitim glagolima. Od 201 primera, uključujući ponavljanja, semantičku povezanost sa glagolom koji ih dekomponuje ostvarilo je njih 115, što iznosi 57%.

Od 106 primera, bez ponavljanja, zajedničku komponentu koja je izostala kod glavnog glagola ima njih 23, što iznosi 21%. Od 201 primera, sa ponavljanjem, taj broj iznosi 33, odnosno 16%.

Dakle, rezultati analize veoma su raznovrsni. Sam broj grupa u kojim je ostvarena veza (na bilo kojoj od relacija) je dosta manji od broja onih u kojim ne postoji nikakva semantička povezanost glagola. Ipak, uzevši u obzir jačinu ostvarenih veza i mešovite grupe, hipoteza je potvrđena.

Literatura

- Batistić T. 1982. O komponentnoj analizi leksičkog značenja. *Leksikografija i leksikologija*. Beograd. Novi Sad: SANU. Institut za srpski jezik. Institut za južnoslovenske jezike Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Matica Srpska. Filološki fakultet u Beogradu
- Ivić M. 1995. *O zelenom konju*. Beograd: Slovoğraf
- Ivić P., Klajn I., Pešikan M., Brborić B. 1991. *Jezički priručnik*. Beograd: Radio-televizija Beograd
- Kristal D. 1988. *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*. Beograd: Nolit
- Luković M. 1996. Procesi nominalizacije jezičkog iskaza i dekomponovanje predikata. *Srpski jezik na kraju veka*. Beograd: SANU
- Mićunović Lj. 1991. *Savremeni leksikon stranih reči i izraza*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Petrović V., Dudić K. 1989. *Rečnik glagola sa gramatičkim i leksičkim dopunama*. Beograd, Novi Sad, Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Radovanović M. 1977. Dekomponovanje predikata. *Južnoslovenski filolog*, XXXIII
- RMS. 1976. *Rečnik srpskohrvatskog književnog jezika*. Novi Sad: Matica Srpska
- Stanojčić Ž., Popović Lj. Micić S. 1989. *Savremeni srpski jezik i kultura izražavanja*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

Olivera Žarković

Decomposed Predicate

The study aims to establish if there is a semantical connection between verbs which are decomposed by the same verb and if it is possible to find it in the meanings of the main verb. Meanings of the verb are taken from RMS. 201 examples were found in daily newspapers during 15 days. The examples were divided into 39 groups which contain one main verb and those which are decomposed by it. A connections are found in 19 groups but no connection is found in 13 groups. Other groups were mixed, they contain different types of connections. In 64 (15%) examples, without repeating, there is a semantical connection with the main verb. Also without repeating of examples in 21% cases there is the same or similar semantical component which is missing in the main verb. So, the hypothesis is confirmed.

